

Сталинска эпохын зол жаргалта, талантта советскэ багашууд мандаг!

П. Д. Цымпилов.

(Хэжэнгийн нургуули).

ХЭЖЭНГЭ

Уужам...
Урадхал...
„Зургаан...“
Зунаи...
Улаа хадаанаа эхтэй
Урадхуул унанин һэрвүн юм.
Ударник стахановцууд түрүүтэй
Улад зоннинь хүхюн юм.
Салгээ угрэн нютагтам
Сэсэг жэмсэ дэлгэрэн,
Сэбэр гоёхон байдалдам
Шэнээр баяр бадарна.

Ш. Д. Цыренов.

(Хэжэнгийн нургуули).

Ceseg

Зунаи углөөгүүр—намагай дээгүүр
Зурыжа баглайран манан дэгдэбэ.
Ургажа хууhan улаалзай сэсэгүүд
Урагша хойшио ганхан намилзана.
Урматай нюураа игаалган дулаасад
Узуур—эшэ, хүлөө нугалжа
Унан-дунал, нүүлнээ гүйна.

Л. Бимбаева.

(Гильбирин нургуули).

КУЗНЕЦ

Хан-хан...
Түмэрэй ханхинаан дуулдажа,
Таб-яб...
Балтын абыан дорьбоно.
Ширишнуур...
Шэрээдэхэнэй шэмээн гаража,
Шаан-шуун...
Хөөргөр улеэн хүнен.
Пар-пур...
Халуун түмэр хабсаража,
Тад-няд...
Машиний часть бутэн.
Хүхюн солбон,
Кузнец эндэ дархалжа,
Хурдан бушуу
Стахановскаар худалнэ.

SEKREED BA SLYYZBE¹⁾

DOZOORTO

Obeedei xoino bojeeec-pogranichnig Leevchenko sineelb deegyree sagaan balaxoon ymedeze, vintoovkojoo salgaza yzde, xile deere dozoorto garba. Selmeg naratai ba xyiten yder baigaas, xyl doroni sahan sar sar gene, bojeeec Leevchenko bolbol xaisan geze daisan shiooniji barixajaa, terenee zastaavada naacaalnigtaa asaraajaa shibsexstii xamta, biše bojeecuud-pogranichnigudni:

Berxes daa Leevchenko! Zaluuxan pogranichnig aad, jaagaa zorigtoob. Xarlit, jamar mandaan daisanlij bariaabl—gexe daa,—geze shibseze jababa.

Leevchenko ybertee Sekreed geze neretei golubkaatai jababa, terenee jabuu dundaa gurgaza, edieenei butarxaigaar edieelyylbe.

Zai, Sekreed, bide xojor erkebiše daisanlij barixabdi. Biše nyxdeei barinabsil, bide yjynde ba ixagyibi, až Zai, oro heergoe ybertem, xyiten baina, daaraaxas...—geze xeleed, golubkaaga ybertelzerxibe.

DAISAN

Leevchenko gente sahanai sargasanzili duulba. Daisan gy?

Biše, toirood xuušaaraal sab saganai baiba. Ali daisan bolbol Leevchenko singi bahaa tiime sagan balxoontai baigaas gy?

Leevchenko haisa xaraad, vintoovkojoo abba. Oertelen adli saganai balaxontoi xyn xorgodood baihan modon teeşen seb sexe hemeeen alxalaazajababa. Tere xynei xazuudaa tomo gegsii xara noxoi jabalsana.

—Zogso!—geze Leevchenko xasخارа.

¹⁾ Име заголовокото knige буриад-монгол хөлийн оршуулба. ByGIZ xeblen gargaxajaa baina.

Д. Ц. Самбуев.

(Хорин нургуули).

XVCЭЛ ДУРАН ХҮРЭНЭЛ!

Баярний
Булгилан халяжа,
Булаг шэнгээр харьялна!
Арадай
Аруун искуство
Аятуяа хайханаар бэдэрна!
Хүгжмэй
Хүхүүн абыан
Хэзээш гоёор гаран!

Золтой
Залуу бидэнэй
Зүрхэ-садыхэл татан!

Мунёө
Манай орондо —
Музыкал татахаар vel!

Хуураа
Хургаар дарааха
Хүснэг дуран хүрнэ!

Кремльнээ
Хэтийн жаргал
Хэзээдээ мунхеэр туяарнал:

Хамаг
Хин туралтэнэ
Холын харгын заанал!

Агуу
Аба СССР-тэм
Арад булта эрхэтэй!

Хэзээш
Хэн болх
Харгы ходо нээлгээтэй!

Совет,
Сталинска эпоха —
Шүлэг бэшэхээр vel!

Поэт
Писатель болх
Хүснэг дуран хүрнэ!

**

Ярууна

(Зунаи сагта).

Томо уулын
Толгой дээгүүр
Туяа гэрэл
Тудуулаад,
Мунгэн найхан
Минхэй Ярууна
Малмэрэн байна
Мэлмээрэд.
Зэрэлгээ татан
Зэдэлэн байгаа
Нэлэнхы тайгана
Нэмжигээд,
Нажарай халуун
Наранай гаралда
Наадан байна,
Намаалаад.

Дымбырэл Цыретаров.

Хабарай эхин

Халуун наран мандана,
Хабар болжо эхилэ.

Хабатай элштэй наранда
Хадын саһан хайлана.

Олон хүхюн колхознiguуд
Омогтой ажалдаа оронод.

Тала байхан газарнуудта
Таряа талхан нэбшүүнэл.

Гүбээ нүүгэн сэсэгүүд
Гарбал чигэе буляандан.

Яагааш түргэн урганаб,
Ямар найхан элдүүрий!

A. Г. Юров

(Музыкальна училище)

TVRЭНЭН НЮТАГНИ

Ангар мурэнэй
Ара таладань,
Арюун найхан

Амтан нэвшэндэ

Аялгатан байлаг,

Түрээн миний нютагни.

Хүхэрэм гүбээ,

Хүмэр хадануул,

Гайхамшат жэшэ

Гоё зурагууд,

Байнал урдам

Түрээн миний дайдадам.

Yni uuda xyleelgeheen narata dulaan ydernyy jiree.
ZURAG DEERE: PVRZ-ийн 68-dxi hurguulitil ottiinchniguud maassova proguulka deere.

Daisan tendehee bodozo, tergedebe.

Leevchenko zugadaza jabahan daisanii buudaxa hanaatai aad, arai sadabayi. Mylixes gehen aad, baha sadabayi. Saha dolioogood, yxezen golubkaa gaa xaraa xelege;

—Eex, Sekreed!

Eneenee ondooy jyysh xelegi. Tere daisan Soveed Suyuzda xile nebteren oroxolbain, ende gemtei xyn bojeeec-p graničnig Leevchenko myn bolno, geze bodozo xebtebe, Leevchenko yse nege daxin saha dolioogood, ybeşendee jo loxo myrtée viint xyben xojoriji gurgaza, tyryşer xatagan garaa, hyyleeren yleebobo.

—Tigeed yxehen golubkaaga karmaanlaza, vintoovkojoo shiree, mylxize medeeb.

SLYYZBE.

Slyyzbe geze neretei pogranichnig noxoi ene yjede yzznelze dyrygeze baigaas. Uyznely xers amtatai baigaas haan, buugai duu duulaxadaa, Slyyzbe edixjee bolizo, bejee zehed, baiza jadan xusazariba.

Bojeeec-pogranichnig buugai duu duulaagyi baiba,—noxoi yxnde oroxodoo Jike honor baidag. Slyyzbe yse nege daxin xusaza, agaar unxidaad, gyizerxibe. Zososoaga agar taan Leevchenkiin myrteet ton xurdaa gyize osobo. Leevchenko dozoorto garxadaa Slyyzbijii olo daxin abza jababan ba eldeb amtatai jyymeer edieelyylhen baigaas. Vojeeec Leevchenkiin ynerlii Slyyzbe hain medexe baigaas.

Slyyzbe bolbol gente Leevchenkiin xarazariba.

Leevchenko urdاناixaad adli vintoovkojoo barlaad, zogsozo baigaas biile, niuuraaraa zeelen saha umxese xebtebe. Vintoovkony xazuudan xebtebe.

Jyyn bolob.

Slyyzbe hyylee xydelgeze, pogranichnig Leevchenkiin şixe dolioogood abba.

Bojeeec Leevchenko xydelgeni xebtene.

Slyyzbe yse nege niuuriijin dolioogood abba.

Leevchenko niyde neegeed ilgeze xelege:

—Slyyzbel!

Leevchenko bolbol Slyyzbe jee garaaraa elbeed, saasanch yrgzelbe:

—Slyyzbe, zastaa vadaa oso.

Ene golubkaa sydendee zuu-gaad, zastaa vadaa abaasa. Zai, tyrgen jabal.

Slyyzbe bolbol pogranichnig guudai jyysh yge haan zuu-gaad jabaza sadadag balgaas.

Tere yxehen golubkaa abaasi jaa saasaa oso ygebegi.

—Aril tyrgen, gyi!—geze Leevchenko xeleed, zoriuuta urlahan xebre yzyylbe.

Slyyzbe gomodzo, hyylee xabsaad, gyizerxibe.

DAISANAI NOXOI

Slyyzbe zastaa vadaa oso zo-zabataraa xargidaa ondooy noxoi yner abzixiba.

Ene Azoor biše,—geze bodozo,—Azoor kyyxni soo galai duu oroxodoo Jike honor baidag. Slyyzbe yse nege daxin xusaza, agaar unxidaad, gyizerxibe.

Bojeeec-pogranichnig buugai duu duulaagyi baiba,—noxoi yxnde oroxodoo Jike honor baidag. Slyyzbe xadaa edener minii bazuua alahn noxoi xaraxajaa jabana geze hanaad, naacaalnigaa yxezen xara noxoi teeze daxuan abasaba.

Golubkaaga zuugaad, honir xii Slyyzbe bolbol tanigdaagyi noxoin myrteet gyizerxibe.

Slyyzbe gente zogsošo.

Urdahaan ysgil soohoo tomo gegsii xara noxoi syddee izalgan arxirahaar xaraa jirebe.

Ene xadaa Slyyzbijin tanigdyi, ondooy, daisanai noxoi baigaas. Narin hyyltei, bogoni şketeli baigaas muuxai zyhe buruu noxoi.

Slyyzbe bologooxodzo, yxe-hen golubkaaga sahan deere

tai hamnai, enesni sabxitai xyni myr lel Eneş daisanai myd-geze naacaalnig xelebe.

Myriñlii tiged geed duuhashab.

Slyyzbe nege narahaa dorosozoo baigaad, xorotokxonor xusazariba. Narhanai silbyyhen sose neagaan xubsahataa xynei xorgodozo huuxilji naacaalnig xarazariba.

—Buugtil!—naacaalnig zaxiraba.

Sploon modonho buuza, ga-raa deesen yrgoed zogsošo.

Xojor bojeeccyid tere spioon-nijii zastaa vadaa asaraba. Naacaalnig biše bojeeccyid ba Slyzbetegiiee xaratahan Leev-

chenkojoo bederxejee saasaa jababa.

Leevchenko tere sahan deereel xebteze baihanaa, naacaalnig ba biše nyxedyyde xaraad, ilgeze xelege:

—Bitnai daisanlij aldaaz xioob. Eex!

—Hanaaga by zobo, pyxe Leevchenko. Ta eorilgee gerduu singeef abza jabaat. Daisan barigdanxai,—geze naacaalnig yxede xelebe:

—Hanaaga by zobo, pyxe Leevchenko. Ta eorilgee gerduu singeef abza jabaat. Daisan barigdanxai,—geze naacaalnig yxede xelebe:

GURBAN NYXEDYYD

Xabar tee bojeeec-pogranichnig Leevchenko xysed edegeze, şine golubkaatai bolood, te-reende baha Sekreed gene.

Zapiiskijii unsaad, morindoo buuuhan mordozo, ko-mandaaya ygebe:

—Minti xoinohoo!

Morito pogranichnigud naacaalnigaa xoinohoo jababa. Slyyzbe naacaalnigaa yxezen xara noxoi xaraxajaa jabana geze hanaad, naacaalnigaa yxezen xara noxoi teeze daxuan abasaba.

—Xariiteenelijil Nyxer Leevchenkomai xaanab! geze naacaalnig xelebe.

—Myriñli ene bainal!—geze nyge pogranichnigii xelebe.

Gente Slyyzbe nege zygbarlaad gyizerxibe, morito pogranichnigud xoinohoojababa.